

KIM TỰ THÁP AI CẬP _ NỀN VĂN MINH NHÂN LOẠI

I. Giới thiệu chung

Tháp Eiffel, đền Angkor wat hay tháp nghiêng Pisa,... Là những công trình nổi tiếng thế giới trải qua nhiều thế kỉ nó vẫn còn tồn tại và trở thành biểu tượng của đất nước. Trong số những công trình vĩ đại được nhân loại vinh danh ấy ta không thể không kể đến Kim Tự Tháp Ai Cập một công trình vĩ đại nhất bí ẩn nhất loài người. Cho đến nay vẫn chưa có câu trả lời chính thức đầy đủ, chính xác nào cho những bí ẩn của Kim tự tháp. Không phải ngẫu nhiên mà trong 7 kì quan thế giới cổ đại, Đại Kim tự tháp Giza đứng ở vị trí cao nhất và là kì quan cuối cùng còn sót lại cho đến nay.

II. Kim Tự Tháp

Kim tự tháp là cách gọi chung của các kiến trúc hình chóp có đáy là hình vuông và bốn mặt bên là tam giác đều. Trong suy nghĩ của đa số chúng ta, các Kim tự tháp chỉ có riêng ở Ai Cập nhưng thực tế dạng công trình này có ở khắp nơi trên thế giới và là tác phẩm của rất nhiều nền văn hóa khác nhau. Với mỗi nền văn hóa, Kim tự tháp lại có những đặc điểm và mục đích sử dụng rất riêng.

Với người Ai Cập cổ đại, Kim tự tháp là công trình được xây dựng và sử dụng như một lăng mộ dành cho nhà vua. Đây cũng là các Kim tự tháp nổi tiếng và bí ẩn nhất thế giới cổ đại. Theo sử sách, các nhà vua ngay sau khi lên ngôi, việc đầu tiên họ làm sẽ là bắt đầu xây dựng kim tự tháp cho chính mình. Ngoài ra, một số truyền thuyết cũng cho rằng kim tự tháp là nơi mà người Ai Cập bảo vệ các bí mật vĩ đại nhất của mình. Có tất cả 138 kim tự tháp đã được khám phá ở Ai Cập tính đến năm 2008. Hầu hết đóng vai trò là lăng mộ cho các Pharaon và hoàng hậu trong hai thời kỳ Cổ vương quốc và Trung vương quốc.

Những Kim tự tháp Ai Cập đầu tiên được biết đến nằm ở Saqqara , phía tây bắc Memphis. Trong số đó, Kim tự tháp Djoser là lâu đời nhất, được xây dựng vào khoảng từ năm 2630 đến năm 2611 trước công nguyên ở Vương triều thứ ba. Kim tự tháp này cũng như khu phức hợp xung quanh do kiến trúc sư Imhotep thiết kế,

và được xem là những công trình bằng đá nguyên khối cổ nhất thế giới. Số lượng nhân công để xây các kim tự tháp được ước tính vào khoảng từ vài nghìn, 20 nghìn

Hình dạng của kim tự tháp Ai Cập được cho là tượng trưng cho mô đất nguyên thủy mà người Ai Cập tin là từ đó Trái Đất được tạo ra, cũng như những tia nắng mặt trời chiếu xuống. Bề mặt của hầu hết các kim tự tháp được lát bằng đá vôi trắng đánh bóng để tạo nên một vẻ ngoài lộng lẫy khi quan sát từ xa. Tên của các kim tự tháp cũng có liên hệ tới ánh sáng mặt trời. Chẳng hạn như Kim tự tháp Cong tại Dahshur có tên là *Kim tự tháp Tỏa sáng ở phía Nam*, còn kim tự tháp Senwosret ở el-Lahun có tên là *Senwosret đang Tỏa sáng*.

Mặc dù kim tự tháp được công nhận là các công trình mai táng, có nhiều ý kiến bất đồng về những nguyên lý thần học cụ thể đã dẫn đến việc xây dựng chúng. Một giả thuyết cho rằng chúng được thiết kế như một "cỗ máy hồi sinh." Người Ai Cập tin rằng vùng tối trên bầu trời về đêm, nơi tất cả các ngôi sao có vẻ như đều xoay quanh, chính là cánh cổng lên thiên đường. Một trong những lối đi hẹp bắt nguồn từ buồng mai táng hướng thẳng tới trung tâm vùng tối này. Điều này cho thấy kim tự tháp có thể đã được thiết kế để đưa linh hồn vị Pharaon đã mất lên nơi ở của các vị thần. Tất cả các kim tự tháp Ai Cập đều được xây trên tả ngạn sông Nile, nơi mặt trời lặn và được xem là có liên quan tới thế giới của người chết trong thần thoại Ai Cập.

Vì sao Kim tự tháp Ai Cập lại chứa nhiều bí ẩn đến vậy?

Nếu như các công trình kim tự tháp khác con người gần như đều có câu trả lời chính xác về cách thức mà người xưa đã sử dụng thì riêng với những kim tự tháp Ai Cập, đây còn là một đề tài gây nhiều tranh cãi. Kim tự tháp, chưa cần đến những câu chuyện hư cấu bởi chúng ta đã có và những bí ẩn về trình độ phát triển khoa học và kỹ thuật của người Ai Cập xưa.

Điểm đầu tiên cần phải được nhắc đến là việc các Kim tháp được xây dựng từ các khối đá thiên nhiên nguyên khối, hoàn toàn không sử dụng các vật liệu liên kết như cách chúng ta dùng xi măng trong công nghệ xây dựng hiện đại. Các khối đá có cân nặng đôi khi đến cả chục tấn được đẽo gọt và ghép lại với nhau theo một cách không thể hoàn hảo hơn, điều này đảm bảo độ vững chắc, hoàn hảo và trường tồn với thời gian. Các khối đá này được liên kết với nhau hoàn toàn dựa trên trọng lượng của chúng. Trên thực tế, kim tự tháp lớn và nổi tiếng nhất của Ai Cập hiện nay đã tồn tại được trên dưới 5000 năm. Phải biết rằng, loại đá này không phải luôn được lấy ngay ở gần kim tự tháp mà một số trường hợp, phải được vận chuyển từ những địa điểm cách xa nơi xây dựng hàng trăm thậm chí hàng ngàn km. Đồng thời, cách mà người Ai Cập chuyển được những tảng đá nặng hàng tấn này vào những vị trí chính xác để hoàn thành kim tự tháp còn là điều bí ẩn.

Kim Tự Tháp_ công trình kiến trúc bí ẩn của loài người

Vậy Kim Tự Tháp Ai Cập được xây dựng như thế nào?

Theo lời giải thích của Donald Redford – giáo sư chuyên nghiên cứu nền văn minh Địa Trung Hải cổ xưa tại bang Pennsylvania, có thể người Ai Cập cổ chọn kiểu dáng khác biệt cho những ngôi mộ pharaoh của họ vì họ tôn thờ thần mặt trời. Thần mặt trời của người Ai Cập được coi là đã sinh thành các pharaoh. Thần đã tự tạo ra mình từ một ngọn đồi nhỏ có hình kim tự tháp trước khi tạo ra các vị thần khác. Hình dáng của kim tự tháp tượng trưng cho các tia sáng mặt trời.

Theo giáo sư Redford, *“người Ai Cập bắt đầu xây dựng các kim tự tháp một thời gian ngắn sau năm 2700 trước công nguyên, thời kì hoàng kim của các kim tự tháp dành cho hoàng tộc kéo dài khoảng 1000 năm, đến năm 1700 trước công nguyên”*. Kim tự tháp đầu tiên được hoàng đế Djoser triều đại Ai Cập thứ ba xây dựng. Kiến trúc sư của kim tự tháp đầu tiên là Imohtep. Ông đã xây dựng một kim tự tháp hình bậc thang bằng cách chồng sáu ngôi mộ hình chữ nhật của các đời vua trước đó. Lớn nhất và nổi tiếng nhất là các kim tự tháp tại thành phố Giza, trong đó bao gồm kim tự tháp Giza của pharaoh Kheops.

Saqqara: Kim tự tháp đầu tiên

Nhiều thế kỉ nay, con người đã đưa ra rất nhiều giả thuyết về quá trình xây dựng các kim tự tháp. Một số cho rằng các kim tự tháp chắc chắn do các sinh vật ngoài trái đất xây dựng. Còn những người khác lại tin rằng người Ai Cập đã sở hữu một bí quyết đã bị thất truyền qua nhiều thế hệ.

Theo giáo sư Redford, mặc dù quá trình xây dựng các kim tự tháp rất phức tạp nhưng nó cũng không hoành tráng như đa số chúng ta vẫn nghĩ. Có khoảng 20.000 đến 30.000 nhân công được huy động để xây dựng kim tự tháp Giza trong vòng chưa đầy 23 năm. Nhưng hãy thử so sánh với Thánh đường Notre Dame tại Paris, người ta phải mất đến gần 200 năm để hoàn thiện thánh đường này.

Cũng theo giáo sư Redford, các pharaoh đều bắt đầu xây dựng các kim tự tháp dành cho mình ngay khi họ lên ngôi. Đầu tiên, pharaoh phải thành lập một ủy ban xây dựng kim tự tháp bao gồm một đốc công, một kỹ sư trưởng và một kiến trúc sư. Thường thường các kim tự tháp được đặt bên bờ tây sông Nile với quan niệm rằng linh hồn của các pharaoh sẽ hòa cùng với ánh mặt trời khi mặt trời lặn xuống trước khi tiếp tục chu trình bất diệt cùng vàng thái dương. Giáo sư Redford thêm rằng, hai yếu tố quyết định đến vị trí xây dựng kim tự tháp là các kim tự tháp phải hướng đến chân trời phía tây nơi mặt trời lặn, đồng thời phải gần thành phố trung tâm Memphis của Ai Cập cổ đại.

Phần trung tâm của các kim tự tháp thường được xây dựng từ đá vôi lấy trong vùng. Đá vôi có chất lượng tốt hơn được dùng để xây lớp ngoài của kim tự tháp khiến chúng có một màu trắng lấp lánh có thể nhìn được từ cách xa hàng dặm. Đá đặt trên đỉnh thường là đá granit, bazan hoặc bất kì loại đá cứng nào khác có thể mạ được vàng, bạc hoặc electrum – hợp kim vàng và bạc. Đặc biệt những viên đá đó phải phản chiếu tốt ánh sáng mặt trời.

Giáo sư Redford cho biết việc các nô lệ bị ép buộc tham gia vào công cuộc xây dựng các kim tự tháp như mọi người vẫn nghĩ là không hề đúng. *“Quan niệm về nô lệ của nền văn minh Ai Cập cổ là một vấn đề rất phức tạp do bản thân những khía cạnh hợp pháp của sự phục tùng có giao kèo cũng như chế độ chiếm hữu nô lệ cũng phức tạp”*. Những người nông dân nghèo đi xây dựng kim tự tháp

sẽ được miễn thuế, họ được đưa đến các công trường xây dựng, nơi cung cấp thức ăn, chỗ ở và quần áo. Phương pháp cắt và vận chuyển đá của người Ai Cập cổ đại hiện vẫn đang được nghiên cứu. Các học giả đã tìm được bằng chứng **người Ai Cập cổ sử dụng những cái đục bằng đồng đỏ để khai thác sa thạch và đá vôi**. Đối với những loại đá cứng hơn như granit hay diorit đòi hỏi phải có những dụng cụ mạnh hơn. Dolerit – một loại đá lửa màu đen rất cứng được người Aswa sử dụng để lấy đá granit.

Trong quá trình khai quật, các cối giã bằng dolerit đồ sộ được sử dụng để đập những mẩu đá bên ngoài khối granit cần lấy. Theo Redford, có khoảng 60 đến 70 người đàn ông làm nhiệm vụ đập đá. Ở phần đáy, họ sẽ chèn những miếng gỗ vào các khe bị cắt rồi đổ nước vào những khe này. Miếng gỗ chèn sẽ nở ra, tách đôi viên đá rồi sau đó chúng trượt xuống một con tàu đang đợi sẵn.

Một nhóm người hoặc một đàn bò sẽ kéo những tảng đá trên một đường trượt được bôi trơn bằng dầu đã chuẩn bị sẵn. Giáo sư Redford nói rằng hình ảnh trên ngôi mộ có niên đại từ thế kỉ 19 trước công nguyên tại miền trung Ai Cập đã mô tả *“một bức tượng thạch cao tuyệt hoa cao hơn 6m được 173 người đàn ông dùng bốn sợi dây thừng kéo, bức tượng đi đến đâu sẽ có một người đàn ông khác bôi trơn đường trượt đến đó.”*

Khi các khối đá được vận chuyển đến công trường, những con dốc nhỏ được xây dựng để đưa đá lên kim tự tháp. Người ta dùng gạch làm từ bùn để tạo những con dốc đó rồi phủ vữa lên trên để làm cứng bề mặt. Redford chú thích: *“Nếu họ liên tục nâng những con dốc từng chút một khi kéo đá lên thì họ sẽ đưa được những khối đá lên đúng vị trí khá dễ dàng”*. Ông cũng cho biết, ít nhất thì một con dốc như thế hiện vẫn còn tồn tại.

Khi giải đáp những hoài nghi về chuyện tại sao những khối đá nặng như thế có thể được vận chuyển mà không cần máy móc, giáo sư Redford đã nói rằng: *“Tôi thường cho những người còn hồ nghi xem một bức ảnh chụp 20 người làm của tôi tại một địa điểm khảo cổ đang kéo một khối đá granit nặng hai tấn rưỡi. Tôi biết điều đó là hoàn toàn có thể bởi chính tôi cũng tham gia kéo đá.”*Sau khi hoàn thành việc đặt các viên đá để tạo nên hình dáng của kim tự tháp. Người Ai Cập sẽ tiến hành trau chuốt mặt ngoài và mặt trong của kim tự tháp cho đến khi hoàn tất. Công việc chau chuốt được thực hiện từ trên xuống dưới. Họ sẽ lược bỏ các phần lồi ra của mặt Kim Tự tháp, các đường dốc được gỡ bỏ, mặt trong của kim tự tháp sẽ được khắc chữ.

Các Kim Tự Tháp ở Ai cập phải kể đến như: Kim tự tháp Khafr, Kim tự tháp Menkaure, Kim tự tháp Djoser, Kim tự tháp Teti,... Đặc biệt trong đó phải kể đến Kim tự tháp Kheops_một trong những công trình cổ nhất và duy nhất còn tồn tại trong số Bảy kì quan thế giới cổ đại. Kim tự tháp được xây trong khoảng thời gian 20 năm từ khoảng năm 2560 TCN.